

Dây trói bền chắc nhất

Con người sống và làm việc để mưu cầu cho bản thân cùng gia đình được an vui, hạnh phúc. Hạnh phúc bình thường đó là có được tiền tài, sắc đẹp, danh tiếng, ăn uống và ngủ nghỉ (ngũ dục) hay sống với cảnh đẹp, tiếng hay, hương thơm, vị ngon, xúc chạm êm ái (ngũ trần).

Đời thường ai cũng mong muốn sở hữu và thọ dụng ngũ dục càng nhiều càng tốt, phải có phước báo lớn mới có thể hưởng phúc lâu dài.

Rất nhiều người bước lên vinh quang mà không chỉ sống cho riêng mình.

Người thành đạt có nhân cách lớn luôn nghĩ đến người khác và tìm cách sẻ chia, biết tìm vui trong việc giúp người. Họ không cố nắm giữ hết những gì họ có, sống vui hơn với bàn tay rộng mở. Sẻ chia một phần hay nhiều phần những gì mình đang có là điều rất khó làm. Phải có tâm thí xả rộng lớn, thấy được phước quả lành của việc thiện, nhất là thành tựu tuệ giác vô thường mới dám xả buông. Buông bỏ được chùng nào thì ít bị trói và an vui chùng nấy.

“Một thời, Đức Phật ở trong vườn Cấp Cô Độc, rừng cây Kỳ-đà, nước Xá-vệ.

Bấy giờ, vua Ba-tư-nặc nổi giận, bắt nhiều người trong nước bỏ tù, gồm các Sát-đế-lợi, nào Bà-la-môn, Tỳ-xá, Thủ-đà-la, Chiên-đà-la, trì giới hay phạm giới, tại gia hay xuất gia đều bị trói, bị xiềng xích, bị cùm, hoặc bị cột dây.

Bấy giờ, sáng sớm, có các Tỳ-kheo đắp y, ôm bát, vào thành Xá-vệ khất thực, nghe vua Ba-tư-nặc bắt giữ nhiều người,... cho đến xiềng xích, cột trói.

Sau khi khất thực xong, các Tỳ-kheo trở về tinh xá cất y bát, rửa chân xong, đến chỗ Phật, cúi đầu lễ dưới chân Phật, ngồi lui qua một bên, bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn, hôm nay các Tỳ-kheo chúng con vào thành khất thực, nghe vua Ba-tư-nặc bắt giữ nhiều người,... cho đến xiềng xích, cột trói.

Bấy giờ, Thế Tôn liền nói kệ:

Chẳng phải dây, cùm, xích

Là trói buộc kiên cố

Tâm ô nhiễm, luyện tiếc

Của báu, tiền, vợ con

Dây trói bền lâu nhất

Tuy lỏng nhưng khó thoát

Người trí không luyện tiếc

Lạc thú ngũ dục đời

Đó là đứt được trói

An ổn siêu xuất thế.

Phật nói kinh này xong, các Tỳ-kheo nghe những gì Phật dạy, hoan hỷ phụng hành”.

(Kinh Tạp A-hàm, kinh số 1235)

Thế Tôn khi nghe các Tỳ-kheo kể chuyện nhà vua bắt trói, xiềng xích rất nhiều tội nhân, Ngài liền dạy, sự xích trói ấy xem kỹ lưỡng vậy mà chưa phải bền chắc nhất. Dây thừng và xích sắt kia rồi cũng có ngày mục nát, đứt rã nhưng tham đắm và ái luyến về tài sản và gia đình vợ chồng con cháu tuy lỏng mà chắc, con người bị trói vào đó thì khó thoát ra được.

Thành ra, gây dựng cơ nghiệp đã khó, đến khi hưởng thụ thành quả lao động cho đúng đắn, lợi ích cũng không phải dễ dàng. Thế Tôn từng chỉ dạy tài sản làm ra cần chia làm bốn phần căn bản, đó là tự hưởng, tiết kiệm, tái đầu tư, cúng-thí. Trân trọng tài sản mà không chấp giữ, thấy rõ tài sản vô thường để vận dụng sao cho lợi mình lợi người trong đời này và đời sau. Cố nắm giữ mà không biết buông xả, không biết vận dụng tài sản sao cho có ích thì bị chính tài sản ấy trói chặt.

Tình cảm gia đình cũng vậy, mặc dầu gia đình là số một, yêu thương và lo lắng cho gia đình là điều tốt nhưng phải thấy đó là nhân duyên với nhau.

Nhân duyên cộng nghiệp đã kết nối chúng ta thành gia đình. Một gia đình hạnh phúc nhờ các cộng nghiệp thiện lành và ngược lại. Hạnh phúc hay bất hạnh trong đời sống gia đình cũng là nhân duyên; đủ duyên thì còn, hết duyên thì mất.

Cần phải quán chiếu mọi diễn biến của đời sống bằng tuệ giác duyên khởi để thiết lập sự thăng bằng cho thân tâm. Không cố nắm giữ mọi thứ, nhất là các thú vui của ngũ dục và những gì vừa ý. Tùy duyên, không chấp thủ, xả buông là sống với tuệ, đó chính là sự minh triết trong đời sống, tạo an ổn lâu dài.

Bài viết: "Dây trói bền chắc nhất"

Quảng Tánh